

ТУРОВЦЕВ МИКОЛА ІВАНОВИЧ

07.12.1929 – 03.12.2015

*Видатний учений-селекціонер, доктор
сільськогосподарських наук, лауреат Державної премії
України в галузі науки і техніки,
Заслужений діяч науки і техніки України.
Зробив значний внесок в оновлення сортименту черешні
та вишні на півдні України*

Дата і місце народження: 07.12.1929 р., м. Мічурінськ,
Тамбовська область, Росія

Дата і місце поховання: 03.12.2015 р., м. Мелітополь,
Запорізька область, Україна

03.1953 р. – закінчив селекційне відділення Плодоовочевого інституту ім.І.В.Мічуріна (м. Мічурінськ, Росія), кваліфікація – учений-агроном.

05.1953–11.1955 рр. – агроном-плодоовочівник в господарствах Російської Федерації.

12.1955–11.1958 рр. – аспірант Центральної генетичної лабораторії (ЦГЛ) ім.І.В.Мічуріна (м. Мічурінськ, Росія).

12.1958–06.1962 рр. – молодший науковий співробітник відділу інтродукції і сортовивчення ЦГЛ ім. І.В. Мічуріна (м. Мічурінськ, Росія).

07.1962–08.1963 рр. – старший науковий співробітник відділу селекції Науково-дослідного інституту садівництва ім. І.В. Мічуріна (м. Мічурінськ, Росія).

01.1964–03.1966 рр. – завідувач відділу плодівництва у Всесоюзному науково-дослідному інституті зернового господарства (Казахстан).

04.1966–03.1968 рр. – старший науковий співробітник відділу селекції Мелітопольської дослідної станції садівництва.

04.1968–1974, 01.1985-02.1995 рр. – завідувач відділу селекції Мелітопольської дослідної станції садівництва, яка у 1972 р. реорганізована в Український науково-дослідний інститут зрошуваного садівництва (у 1992 р. перейменовано в Інститут зрошуваного садівництва Української академії аграрних наук).

02.1995–12.2012 рр. – головний науковий співробітник відділу селекції і сортовивчення Інституту зрошуваного садівництва Української академії аграрних наук (нині Мелітопольська дослідна станція садівництва імені М.Ф. Сидоренка Інституту садівництва Національної академії аграрних наук України).

04.1961 р. у Всесоюзному інституті рослинництва ім. М.І.Вавилова (м. Ленінград) захистив дисертаційну роботу на тему «Разнокачественность почек у яблони и вишни в связи с их происхождением» отримавши науковий ступінь кандидата біологічних наук за спеціальністю 06.01.05 - селекція та насінництво.

03.1966 р. – присвоєно звання старшого наукового співробітника за спеціальністю «плодівництво».

09.1987 р. у Всесоюзному інституті рослинництва ім. М.І.Вавилова (м. Ленінград) захистив дисертаційну роботу на тему «Селекция черешни на юге Украины» отримавши науковий ступінь доктора сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.05 - селекція та насінництво.

Основні напрями наукової діяльності: створення нових сортів черешні та вишні; розробка теоретичних і прикладних аспектів схрещування; створення нових генотипів на міжвидовій основі. Зокрема, застосування в селекції хромосомної інженерії шляхом конструювання нових геномних комплексів за допомогою віддаленої гібридизації, поліплоїдії та мутагенезу дало змогу одержати нову групу високоплідних сортів, у тому числі вишні–черешні, які мають промислове значення. У співавторстві з Туровцевою В.О. розроблено цитогенетичний метод підбору пар для схрещування, який забезпечує одержання високо плідних мейотичних поліплоїдів. За його участю і під його керівництвом створено 97 сортів черешні, 44 – вишні та 7 – сливи. До виведених сортів підвищену наукову і комерційну зацікавленість проявляють наукові та підприємницькі установи Франції, Канади, США, Німеччини, Польщі, Болгарії, країн СНД та ряду інших, з якими у різні роки налагоджувалися творчі зв'язки.

Результати досліджень з біології, селекції та генетики черешні узагальнено у понад 230 друкованих роботах. М.І.Туровцев – автор методик по селекції та сортовивченню черешні (1973, 1980, 1995 рр.), співавтор ряду рекомендацій та монографій, у тому числі: «Вишня і черешня» (1990 р.), «Черешня» (1998 р.), «Створення високопродуктивних насаджень черешні і вишні» (2001 р.), «Удосконалення промислового сортименту черешні на півдні України» (2001 р.), «Районовані сорти плодкових і ягідних культур селекції Інституту зрошуваного садівництва» (2002 р.).

Керівник наукової школи «Селекція черешні, вишні і дюків і розробка методів створення мейотичних поліплоїдів».

Нагороджений орденом Дружби народів (1986 р.), золотою (1985 р.), трьома срібними (1979, 1984, 1989 рр.) медалями ВДНГ СРСР, лауреат Державної премії України за розробку методів виведення нових сортів черешні та впровадження їх у виробництво (1992 р.), присвоєно почесне звання «Заслужений діяч науки і техніки України» (2003 р.).

У 1996 р. Американським біографічним інститутом М.І. Туровцеву присуджено одну з найпрестижніших нагород ХХ сторіччя «Золотий диск за досягнення» на честь видатної майстерності автора у створенні нових сортів черешні, а в 1997 р. – за видатні досягнення та внесок у науку присвоєно звання «Людина року 1997».